

NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Tečaj **IX.**

V sredo 3. grudna (ranozimna) 1851.

List **49.**

Kmetijske skušnje.

(Še nekaj zastran apnéniga mazila za drevesa). Dobro in koristno zares je, če se o pozni jeseni, kadar je drevju listje odpadlo, debela in večje véje odraslih dreves z apnam pobelijo, kakor to vertnarji terdijo, in so „Novíce“ že večkrat živo priporočile. Temu le še to pristavimo, da omenjeno mazilo še boljši postane, ako se apnu enmalo ilovce primeša. Ilovca namreč naredi, da se apno debela bolj prime, in da ga zimska mokrota tako hitro ne opêre.

O nekterih letih pozebe listje sadnih dreves po ranim ponočnim mrazu, preden da je les mladik dozorel in se okrepčal. Iz tega postanejo mnoge bolezni rak, nerodovitnost. Tudi da se te škodljivosti odvernejo, je zgoraj omenjeno apnéno pobelenje jako koristno. Obvarje namreč drevje hudiga mraza, ter naredi, da mu nagle premembe vremena ne škodjejo.

(Krompirjevo perje), ako je osoljeno, je prav dobra klaja za krave. En del osoljeniga perja redi toliko, kolikor dva dela sená, če se krompirjevo zeliše nasolí. Po nasoljenju se perje kvasi, zgubi svoj neprijetni okus, ter kislim kumaram enako postane, tako da ga krave rade uživajo. Osolí se pa krompirjevo perje, kakor kislo zelje; debelejši steblica se stolčejo, perje pa se pred soljenjem na drobno zreže.

(Ne draga kurjava). Zmeša se 1 del premoga, oglja ali žagovne z 2 deloma peska in z 1 delom laporja ali ila. Iz te zmesi se naredé kroglice. Kadar u pēči ogenj že gorí, se ena, dve ali več takih krogel na-nj položi. S tem se prihrani več ko polovina derv ali oglja, gorkota se močno pomnoži, in brez družiga prikladanja in pogledanja se ogenj več ko 10 ur ohrani.

(Zmerzlenim jajcam) pomagati, ni družiga treba, kakor jih nekoliko časa u merzlo vodo položiti. Ta jim hitro merzlinu vùn pôtegne. J. Š.

Velki zbor kmetijske družbe v Ljubljani.

(Dalje.)

Po govoru g. predsednika je družbe opravnik dr. Bleiweis naznanil dela, ki jih je v preteklim letu družba doveršila, ter je vse važniši opravke razložil, ki jih je v kmetijskih zadevah imela s slavnim ministerstvom kmetijstva, s slavnim deželnim poglavarstvom, s podružnicami, s predstojniki kmetijskih šol itd. Tù sém spadajo: poslanstvo v veliki zbor kmetovavcov v Solnograd, — poslanje mnogo reči v Londonsko razstavo, — vstanovitev 3 kmetijskih šol: v Preddvoru, v Draškovicu in Bogenšperku, — naznanilo stroškov za napravo podkovijske šole, ki znesó v vsim skupej 13.809 fl. 43½ kr., ki so razun 7000 fl. poplačani;

7000 fl. pa je družba pri Dunajski oskerbovavnici proti temu na posodo vzela, da bo vsako leto 600 fl. nazaj plačala za poplačanje kapitala in obresti, — na poprašanje c. k. deželniga poglavarstva je nasvetovala družba razglas v spodbado učiteljev zastran sadjoreje, — nauk svilo in svilode (židne gosence) rediti, razjasnjen s podobami, ki jih je slavní g. prof. Hlubek v Gradcu družbi podaril, je v 600 iztisih na svetlo dala, katerih 150 je izročila c. k. deželnimu poglavarstvu, da naj jih razdeliti da brez plačila po šolah, — nove lične družbinske diplome v slovenskim in nemškem jeziku za novo izvoljene ude je natisniti dala, — osnovo poljskih postav, ki jo je ministerstvo kmetijstva družbi v pretrés poslalo, je družba po potrebah naše dežele vredila, — za razglas tako potrebnih gojzdnih postav je ministerstvu prošnjo predložila z živimi dokazi kako potrebna nam je ta postava, — za pomanjšanje cene živinske solí na 2 fl. in pol cent, in naj bi se ta sol v taci prodajavnicah prodajala, kjer se ni škodljive mešanice bati, je družba ministerstvo prosila, — kmetovavcam kupovanje mavca ali gipsa polajšati, ga je družba prodajala v svoji hiši na Poljanah (podkovijski šoli in vertu), — na povabilo deželniga poglavarstva se je vdeležila posvetovanja zastran lovskih postav in postav za uvožnjo in izvožnjo mnogo-verstniga blaga, — za oprosteno vojašine nar pridniših učencov v podkovijski in v kmetijskih šolah je družba ministerstvu prošnjo predložila, — tisti sadež, kteriga pod iménam ulúk (*Ullucus tuberosus*) mnogi časniki močno povzdigujejo kot gotoviga namestnika krompirja, si je družba iz Hamburga naročila in za 104 taci krompirčkov, ki večidel še niso orehove velikosti, je 7 fl. plačala, da jih bo prihodnje leto na svojim vertu poskusila; predrobni sadež, po videzu scer nekoliko kifeljčarjem enak, pa vodeniga in persteniga okusa, ne obéta hvale spolniti, ktero so mu časniki péli; vunder se nočemo v razsodbi prenačiti; skušnja bo učila, ali bo ulúk ostal ali kmalo zginul, kakor drugi enaki prehvaljeni sadeži. „Novíce“ bojo drugo leto že povedale, pričim da smo, — naj si poprej nihče tega dražiga sadu ne omisli. — G. minister notranjih oprav je vprašal g. deželniga poglavarja za svét: kako bi se dalo gnjilini krompirja v okom priti? g. deželni poglavar se je obrnil v tem na kmetijsko družbo, ki mu je po zaslišanju podružnic svoje misli razodela *); — lan in konopljo na višji stopnjo povzdigniti in po izgledu družih deželá tisto novo obertnijstvo osnovati, ktero že lan na njivi od kmeta skupuje, da ga potem na svoje stroške boljši godí in lepši predivo izdeluje **), je po mnogih prav živih pomenjkih zbor sle-

*) »Novíce« prihodnjiga leta bodo povedale, kaj je družba o tí važni zadevi nasvetovala. Vred.

**) Vse te nove reči bojo »Novíce« obširno prihodnje leto popisale. Vred.